

วิกฤตศรัทธาในพระพุทธศาสนาอันเกิดจากการประพฤติดิถีพระธรรมวินัย ของพระสงฆ์ที่ปรากฏในสื่อโซเชียล

The Crisis of Faith in Buddhism Resulting from the Monks' Misconduct, as Revealed in Social Media

¹พระมหาปณตพล กนตวณฺโณ (ทองศรี) และ ²ภุชญา ทอนชัย

¹PhramahaPanotpol Kantawanno (Thongsri) and ²Krissada Thonchai

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช, ประเทศไทย

²กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ ฯ ค่ายนวมินทราชินี จังหวัดชลบุรี, ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buddhachinaraj Buddhist College, Thailand

²21st Infantry Regiment, Queen's Guard Nawaminthrachini Military Camp Chonburi Province, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: Panotpol.tho@mcu.ac.th

¹Tel. 097-454-2959

Received October 2, 2025; Revised November 10, 2025; Accepted November 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งวิเคราะห์ปรากฏการณ์การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการประพฤติดิถีพระธรรมวินัยของสงฆ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกลายเป็นปัจจัยหลักที่สะท้อนถึงวิกฤตความเสื่อมศรัทธาในสังคมร่วมสมัย สื่อโทรทัศน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น เฟซบุ๊ก และยูทูบ ได้รายงานเหตุการณ์อื้อฉาวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกรณีที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของสาธุชนอย่างรุนแรง เช่น ข่าวความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมระหว่างฆราวาสกับพระสงฆ์ระดับสูง ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่เพียงทำลายภาพลักษณ์อันงดงามของสถาบันสงฆ์ แต่ยังสั่นคลอนความเชื่อมั่นต่อพระรัตนตรัยในภาพรวม แรงกระตุ้นจากการนำเสนอข่าวได้สร้างรอยร้าวในเชิงศรัทธา โดยแบ่งพุทธศาสนิกชนออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่มีปัญหาทางธรรมแตกฉานอาจจำแนกได้ระหว่าง “แก่นแท้ของพุทธศาสนา” กับ “พฤติกรรมบกพร่องของรายบุคคล” แต่สำหรับกลุ่มที่ขาดภูมิคุ้มกันทางความรู้ ข่าวสารเหล่านี้อาจกลายเป็นชนวนเหตุให้เกิดความระอาและเลิกล้มนับถือศาสนาในที่สุด ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นสัญญาณเตือนให้คณะสงฆ์ต้องหันมาตระหนักถึงการปฏิรูปวัตรปฏิบัติ โดยยึดมั่นในหลัก “สุปฏิปันโน” หรือการเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อดำรงตนเป็นแบบอย่างและที่พึ่งทางจิตวิญญาณอย่างแท้จริง การจรรโลงพระพุทธศาสนาในยุคนี้จึงมิใช่เพียงการปกป้องชื่อเสียง แต่คือการเพิ่มพูน “ภูมิคุ้มกันทางธรรม” ให้แก่ประชาชน เพื่อให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง สามารถใช้ปัญญาแยกแยะสิ่งแปลกปลอมออกจากหลักธรรมอันบริสุทธิ์ อันจะนำไปสู่ความตั้งมั่นและสถาพรของบวรพระพุทธศาสนาสืบไป

คำสำคัญ: วิกฤตศรัทธา; พระพุทธศาสนา; การประพฤติดิถี

Abstract

This academic article aimed to analyze the phenomenon of news coverage regarding monks' misconduct through social media. This had become a major factor reflecting the crisis of declining faith in contemporary society. Currently, television and digital platforms such as

Facebook and YouTube continuously report on scandalous incidents. Television and digital platforms such as Facebook and YouTube had continuously reported on scandalous incidents. In particular, cases that severely impacted public sentiment, such as news of inappropriate relationships between laypeople and high-ranking Buddhist monks, were serious concerns. These phenomena not only damaged the beautiful image of the monastic institution but also shook overall faith in the Triple Gem. The ripple effect of news coverage had created a rift in faith, dividing Buddhists into two groups: 1) those with profound spiritual understanding who could distinguish between the "essence of Buddhism" and "individual misconduct," and 2) those lacking this knowledge and immunity, who might become disillusioned and ultimately abandon the religion. Therefore, the problems that had arisen served as a warning sign for the monks' community to reconsider reforming their practices, adhering to the principle of "Supatipanno," or being a person who practices well and righteously, in order to maintain themselves as a true example and spiritual refuge. Therefore, upholding Buddhism in this era was not merely about protecting its reputation, but about strengthening the "spiritual immunity" of the people, so that Buddhists could have a correct understanding of the Dharma and Vinaya, and used their wisdom to distinguish between what was external and what was pure, leading to the steadfastness and prosperity of Buddhism for generations to come.

Keywords: Crisis of Faith; Buddhism; Misconduct

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยมานานนับพันปี “พระสงฆ์” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2557) ในฐานะเป็นผู้นำทางจิตใจ ได้รับความเคารพศรัทธาและถูกยกย่องจากพุทธศาสนิกชน เพราะมีความเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติตนตามคำสอนและรับหน้าที่ถ่ายทอดคำสอนไปสู่พุทธศาสนิกชน โดยมีพระบาลีอ้างว่า สุปะฏิปันโน (เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว) อุชุปะฏิปันโน (เป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว) ญายะปะฏิปันโน (เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์) สามิจิปะฏิปันโน (เป็นผู้ปฏิบัติสมควรแล้ว) อาหุเนยโย (เป็นผู้สมควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา) ปาหุเนยโย (เป็นผู้สมควรแก่สักการะที่เขাজัดไว้ต้อนรับ) ทักขิเนยโย (เป็นผู้สมควรรับทักษิณาทาน) อัญชะลิกระณียโย (เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี) อนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ (เป็นเพื่อนาบุญของโลก, ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า) (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร พิษณุโลก, 2561)) ฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติตนของพระสงฆ์ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาอีกด้วย

ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงและแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นเวทีสาธารณะที่สะท้อนปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคมอย่างเด่นชัด หนึ่งในนั้นคือภาพพฤติกรรมของพระสงฆ์อันขัดต่อพระธรรมวินัยหรือเป็นที่ติเตียนของชาวโลก ซึ่งในอดีตอาจถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ แต่ปัจจุบันกลับถูกนำเสนอสู่สายตาของสาธารณชนในวงกว้างภายในระยะเวลาอันสั้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการทำผิดพระวินัยของพระสงฆ์เพิ่มมากขึ้น และเมื่อสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญ ข่าวสารเหล่านี้จึงเป็นที่สนใจของผู้คนในสังคม เพราะสามารถดึงดูดความสนใจได้ง่าย ซึ่งข้อมูลที่นำเสนอออกไปนั้น มีทั้งข้อมูลจริง ข้อมูลบิดเบือน และการตีความเกินจริง ภาพที่ปรากฏผ่านสื่ออยู่บ่อยๆ ครั้ง คือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขัดต่อพระธรรมวินัย เช่น การแสดงกิริยาที่ไม่สำรวม

ทั้งในที่สาธารณะและในพื้นที่ส่วนตัว การใช้จ่ายเงินทองอย่างฟุ่มเฟือย การเสพล้างมีนเมา การยักยอกเงินวัด เพื่อเอื้อเฟื้อประโยชน์ภายนอกพระพุทธศาสนาทั้งแก่ตนเองและพวกพ้อง แม้กระทั่งการเสพละมณกับสีกา พฤติกรรมเหล่านี้เมื่อถูกเผยแพร่ออกไป ย่อมสร้างความกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกและบั่นทอนศรัทธาของ พุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดคำถามถึงความเข้มแข็งของระบบการปกครองคณะสงฆ์อย่างมหาเถร สมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรหลักและมีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแล พระสงฆ์ให้มีความประพฤติความเรียบร้อยดีงาม จากพฤติกรรมที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ดังกล่าวนั้น แสดงให้เห็น ถึงความย่อหย่อนในการปฏิบัติตนตามพระวินัย แม้เป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่ได้ส่งผลเสียต่อสถาบันสงฆ์ โดยรวม

การทำความเข้าใจวิกฤตินี้จึงจำเป็นต้องกลับไปพิจารณาที่ต้นเหตุ คือการละเมิดพระธรรมวินัยอันเป็น แก่นของการดำรงเพศบรรพชิต เป็นการกระทำที่ไม่คำนึงโดยอุบายอันแยบคายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นใน ภายหลังทั้งต่อตนเองและคณะสงฆ์ส่วนรวมในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้น เหตุการณ์เหล่านี้ยังทำให้เกิดข้อกังขาใน ประสิทธิภาพของระบบการปกครองคณะสงฆ์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม ซึ่งมีหน้าที่ธำรงรักษา พระธรรมวินัยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความ บกพร่องในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอันถือเป็นรากฐานสำคัญและเป็น “รากแก้ว” ของพระพุทธศาสนา ปรากฏการณ์นี้จึงมิใช่เป็นเพียงเรื่องปัจเจกบุคคล แต่ได้กลายมาเป็นวิกฤติการณ์เชิงโครงสร้าง ที่สั่นคลอน ความเชื่อมั่นต่อสถาบันสงฆ์โดยรวม หากภิกษุทั้งหลายดำเนินชีวิตด้วยความประมาท ขาดสติยับยั้งต่ออภิหารมณ (อารมณ์ที่ขบใจ) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และอนิหารมณ (อารมณ์ที่ไม่น่าขบใจ) (มหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, 2539) ยินดีไปกับ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพารมณ และการถูกต้องสัมผัสทางกายแล้ว จิต ย่อมหมกมุ่นอยู่กับกิเลสตัณหา เมื่อมีความต้องการ ย่อมมีการแสวงหา เมื่อมีการแสวงหา ย่อมต้องการครอบ ครอบ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น และส่งผลให้พฤติกรรมของตนถูกแพร่กระจายผ่านสื่อต่างๆ ได้ จึงเป็นให้เหตุ ผู้เกี่ยวข้อง กลับมาทบทวนกระบวนการสอนและการถ่ายทอดความรู้ทางพระธรรมวินัย ว่าเป็นไปตามหลัก ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ หรือไม่อย่างไร แต่เดิมกุลบุตรที่บรรพชาอุปสมบทเข้ามาในพระพุทธศาสนานั้น ใน ระยะแรกจำเป็นต้องอยู่ศึกษาพระธรรมวินัยในสำนักของอุปัชฌาย์หรือครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ อย่างใกล้ชิด โดยจะต้องกล่าวคำขอนิสัยจากพระอุปัชฌาย์เสียก่อน ซึ่งเป็นคำที่พระภิกษุใหม่ใช้กล่าวต่อหน้า พระอุปัชฌาย์หรือพระอาจารย์ เพื่อขออนุญาตในโอวาทและรับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับพระธรรมวินัย การขอนิสัย เป็นส่วนหนึ่งของการพิธีอุปสมบทเป็นข้อปฏิบัติสำหรับพระภิกษุใหม่ที่ต้องถือปฏิบัติ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันและยังความเลื่อมใสให้เกิดขึ้น หากผู้เข้ามาบวชใหม่ ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนตามแนวทางที่ถูกต้อง แล้ว จะส่งผลต่อการประพฤติผิดพระธรรมวินัยร้ายแรงได้ในอนาคต จะกลายเป็นภิกษุผู้ว่ายากสอนยาก และ อาจจะสร้างความเสื่อมเสียแก่วงการคณะสงฆ์ได้

พุทธศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์: บริบทของการบัญญัติพระวินัย

กรณีปัญหาวิกฤติศรัทธาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมชาวพุทธครั้งนี้ ประการแรกควรศึกษาประวัติศาสตร์ อันเกี่ยวข้องกับการบัญญัติพระวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่สมัยพุทธกาล และประวัติการสืบทอดพระ วินัยรวมถึงการแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์พระเถรผิดพระวินัยให้ลึกซึ้งก่อน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง พระสงฆ์ เป็นหนึ่งในพุทธบริษัท 4 และในพระรัตนตรัย 3 ประการนั้น ได้รับการยกย่องจากให้เป็น “เนื้อนาบุญของโลก” ดังพระบาลีว่า “ปุณณกเขตต์ โลกลสส” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525) ทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดถ่ายทอดคำสอน ของพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ในขณะเดียวกันนี้ ยังต้องปฏิบัติตนตามแนวทางพระธรรมวินัยที่ พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ใน

บางครั้งอาจมีภิกษุบางรูปละเมิดข้อบัญญัติ ต้องอาบัติต่างๆ นักบวชเบาบาง คณะสงฆ์เมื่อทราบก็จะทำการสอบสวนอิทธิฤทธิ์ที่เกิดขึ้น เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วจึงตัดสินการกระทำผิดนั้นๆ ตามข้อเท็จจริงตามแนวทางของพระธรรมวินัย เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามแก่สงฆ์ เช่น กรณีพระสุทินกลั่นทุตร ผู้เป็นบุตรของเศรษฐีในกลั่นทคาม บวชด้วยเลื่อมใส แม้บิดามารดาห้ามมิให้บวช ด้วยเพราะท่านเป็นทายาทผู้สืบสกุลเพียงคนเดียว ในยุคข้าวยากหามาแพง พระสุทินกลับบ้านโปรดญาติ โยมมารดาอ่อนวอนให้มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาเก่าเพื่อให้กำเนิดทายาทไว้สืบสกุล โดยอ้างว่าจะป้องกันทรัพย์สินมิให้ถูกริบ และท่านจะได้กลับไปบำเพ็ญสมณธรรมต่อได้ ด้วยความกตัญญูและขณะนั้นยังไม่มีสิกขาบทห้าม พระสุทินจึงยินยอม โดยเข้าใจว่าเป็นเพียงการ "ให้พืชมัน" หลังเหตุการณ์นั้น พระสุทินเกิดความเดือดร้อนใจ ผิดพรณชูปยอม เพื่อนภิกษุด้วยกันสอบถามจึงเปิดเผยเรื่องและได้กราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงทราบ เมื่อพระพุทธองค์ทรงทราบ จึงตรัสให้ประชุมสงฆ์เพื่อทรงบัญญัติสิกขาบท ตรัสดำหนิพระสุทินโดยอเนกปริยาย ว่า เป็นกิจของคฤหัสถ์ไม่ใช่กิจของสมณะ ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใส เป็นต้น จากนั้นพระองค์จึงทรงบัญญัติปฐมปาราชิก ว่าด้วยการห้ามภิกษุเสพเมถุนธรรม แต่พระองค์มิได้ทรงปรับอาบัติปาราชิกแก่พระสุทิน ด้วยว่าท่านเป็นต้นบัญญัติในปฐมปาราชิกข้อนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ต่อมาภายหลัง เมื่อมีภิกษุในบวรพระพุทธศาสนาประพฤติดิตพระธรรมวินัยอันเป็นเหตุที่ชาวบ้านติเตียน พระพุทธองค์จึงได้ทรงบัญญัติอาบัตินั้นๆ ขึ้นตามสมควร เพื่อยังหมู่สงฆ์ให้มีความสำรวมประพฤติเรียบร้อยด้วยกาย วาจา และใจเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งมีขั้นตอนในการบัญญัติสิกขาบท 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น 2) พระภิกษุกราบทูลแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า 3) ทรงตรัสเรียกให้ประชุมสงฆ์ 4) ทรงบัญญัติสิกขาบท

เมื่อตรัสเรียกประชุมสงฆ์พร้อมกันแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงสอบถามภิกษุที่ก่อเหตุเหล่านั้นๆ ขึ้นว่าทำจริงหรือไม่ เมื่อภิกษุรูปนั้นยอมรับว่าทำจริง จากนั้นพระองค์ก็จะทรงติเตียน ตรัสถึงโทษของความเป็นคนเลี้ยยาก บำรุงยาก มักมาก ไม่สันโดษ คลุกคลี และโทษของความเกียจคร้าน แล้วตรัสถึงคุณของความเป็นคนเลี้ยง่าย เป็นผู้สำรวมกาย วาจา ใจ เป็นต้น จากนั้นพระองค์จึงตรัสว่าตลุประสงค์ของการบัญญัติสิกขาบทแล้ว จึงทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ทั้งนี้การที่ทรงบัญญัติพระวินัยนั้น เพราะมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ด้วยมุ่งถึงประโยชน์แห่งสงฆ์ คือ

1. สงฆ์สุญจตุย เพื่อความเรียบร้อยดีงามแห่งสงฆ์ ซึ่งได้ทรงชี้แจงให้มองเห็นคุณโทษแห่งความประพฤตินั้นๆ ชัดเจนแล้ว จึงทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นไว้ด้วยความเห็นร่วมกัน

2. สงฆ์ผาสุตาย เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์

ด้วยมุ่งถึงประโยชน์แห่งบุคคล

3. ทุมมกญ์ บุคคลาน์ นิคคหาย เพื่อต้องข่มบุคคลผู้เก้อยาก คือ เพื่อกำราบคนผู้หน้าด้น มีความประพฤติเลวทราม

4. เปสลาน์ ภิกขุณิ ผาสุวิหาราย เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งเหล่าภิกษุผู้มีศีลดีงาม

ด้วยมุ่งถึงประโยชน์แก่ความบริสุทธิ์ หรือแก่ชีวิต ทั้งทางกายและทางใจ

5. ทิฏฐธมมิกานิ อาสวานิ สัรวาย เพื่อปิดกั้นอาสวะทั้งหลายอันจะบังเกิดในปัจจุบัน คือ เพื่อระงับปิดทางความเสื่อมเสีย ความทุกข์ ความเดือดร้อน ที่จะมึในปัจจุบัน

6. สมปรายิกานิ อาสวานิ ปฏิกขาทาย เพื่อบำบัดอาสวะทั้งหลายอันจะบังเกิดในอนาคต คือ เพื่อแก้ไขมิให้เกิดความเสื่อมเสีย ความทุกข์ความเดือดร้อน ที่จะมึมาในภายหน้าหรือภพหน้า

ด้วยมุ่งถึงประโยชน์แห่งประชาชน

7. อุปปสนนํ ปสาทาย เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส
8. ปสนนํ ภิโยภวาย เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นไปของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว

ด้วยมุ่งถึงประโยชน์แห่งพระศาสนา

9. สทมมกฺขิตฺติยา เพื่อความตั้งมั่นแห่งศีลธรรม
10. วินยานุคฺคหยา เพื่ออนุเคราะห์วินัย คือ ทำให้มีบัญญัติสำหรับใช้เป็นหลักเกณฑ์จัดระเบียบของหมู่คณะ สนับสนุนความมีวินัยให้หนักแน่นมั่นคงยิ่งขึ้น ((มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525))

การละเมิดพระธรรมวินัย: ต้นตอแห่งการเกิดวิกฤตศรัทธา

พฤติกรรมอันไม่เหมาะสมแก่สมณะสาธูปของภิกษุที่ปรากฏตามสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่นานนี้ ได้ปรากฏภาพและคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการประพัตินอกธรรมวินัยตามสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น กรณีของอดีตเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอศรีราชา ล่วงซื้อบริการทางเพศเด็กหญิงอายุ 13 ปี จนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อดำเนินการให้ลาสิกขาและดำเนินคดีทางกฎหมาย (Ch7HDNews, 2568)

การทำความผิดวินัยของพระสงฆ์นั้น เรียกว่า “อาบัติ” หมายถึง โทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ หรือข้อห้ามแห่งภิกษุ สำหรับใช้เรียกความผิดทางวินัยของพระภิกษุว่า “ต้องอาบัติ” โดยอาบัติ มี 7 อย่าง แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1) ครุกาบัติ หมายถึง อาบัติหนัก เป็นอาบัติที่มีโทษร้ายแรง มี 2 อย่างคือ อาบัติปาราชิกและสังฆาทิเสส 2) ลหุกาบัติ หมายถึง อาบัติเบา อาบัติที่ไม่มีโทษร้ายแรงเท่าครุกาบัติ มี 5 อย่าง คือ อาบัติถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ และทุพภาสิต (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

กล่าวถึงอาบัติที่มีความรุนแรงไม่สามารถแก้ไขได้ คือ

อาบัติปาราชิก: การล่วงละเมิดที่ไม่อาจไถ่ถอนได้

ปาราชิกธรรม 4 ประการ ถือเป็นสิกขาบทที่ร้ายแรงที่สุดในพระวินัยปิฎก หากภิกษุใดล่วงละเมิดจะต้องสึกจากสภาพความเป็นภิกษุทันที และไม่มีทางกลับคืนมาเป็นภิกษุในชาตินี้อีก หากยังปฏิเสธความผิดเป็นภิกษุจะไม่สามารถบรรลุผลใดๆ ในพระพุทธศาสนาได้

ปาราชิกข้อที่ 1 - การเสพเมถุน: การเสพเมถุนกับผู้หญิงหรือผู้ชายด้วยกันก็ตาม แม้กับสัตว์เดรัจฉาน

ปาราชิกข้อที่ 2 - อทินนาทาน: การลักขโมยสิ่งของที่เจ้าของมิได้ยินยอมมอบให้ เกิน 5 มาสก ขึ้นไป

ปาราชิกข้อที่ 3 - มนุสสวิคหะกรรม: การข่มขืนหรือเป็นผู้บงการสั่งให้ฆ่า

ปาราชิกข้อที่ 4 - อุตตริมนุสสธรรม: การกล่าวอวดอ้างอุตตริมนุสสธรรม (คุณวิเศษ) ที่ไม่มีในตนเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

อาบัติสังฆาทิเสส: อาบัติที่เป็นครุกาบัติ (โทษหนัก) แต่แก้ไขได้โดยสงฆ์

สังฆาทิเสส 13 ประการ เป็นอาบัติที่ต้องอาศัยการพิจารณาและลงโทษจากคณะสงฆ์ ภิกษุที่กระทำความผิดต้องผ่านกระบวนการลงโทษที่เรียกว่า “มานัตต์” และ “อัพภาน” จึงจะสามารถอยู่ร่วมกับคณะสงฆ์ได้ตามปกติ

พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสตรี: อาบัติสังฆาทิเสสหลายข้อที่เกี่ยวเนื่องกับการมีความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมกับสตรี เช่น การสัมผัสลูบไล้ด้วยกิเลส การพุดคุยในทางลามก การติดตามคุกคาม หรือการให้สตรีจับสัมผัสตนด้วยกิเลส แม้การสนทนาผ่านทางโทรศัพท์ในลักษณะเชิงขู่สาว

การสร้างที่พักอาศัย: การสร้างกุฏิหรือที่พักอาศัยโดยไม่ผ่านการอนุญาตหรือสร้างที่พักเกินขนาดที่กำหนดไว้ในพระวินัย สามารถเป็นเหตุให้ภิกษุต้องอาบัติได้เหมือนกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

นิสสัคคียปาจิตติย: อาบัติที่จะพ้นได้ด้วยการสละก่อน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

หนึ่งในภาพที่สร้างความเสื่อมศรัทธามากที่สุด คือการที่พระสงฆ์มีความเกี่ยวข้องกับการใช้สอยเงิน และทองโดยตรง ทั้งการรับปัจจัยเป็นเงินสด การใช้บัตรเครดิต หรือการซื้อสินค้าราคาแพง และโพสต์ภาพอวดในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น รถยนต์หรู อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ขัดต่อสิกขาบทในนิสสัคคียวรรค หมายความว่าด้วยอาบัติที่เป็นนิสสัคคียปาจิตติยอย่างชัดเจน

โกสยวรรค สิกขาบทที่ 8 บัญญัติห้ามภิกษุรับหรือยินดีในทองและเงิน (รูปียะ) ที่เขาเก็บไว้ให้ หากล่วงละเมิดต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย ต้องสละเงินทองนั้นเสียก่อนจึงจะแสดงอาบัติได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

เจตนารมณ์ของสิกขาบทข้อนี้ คือการตัดความกังวลในเรื่องทางโลก และป้องกันมิให้พระสงฆ์มัวเมาในการสะสมทรัพย์สมบัติ อันเป็นข้าศึกต่อการประพฤติพรหมจรรย์

การแสดงออกถึงความมั่งคั่งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตหรูหรา การอวดอ้างปัจจัยที่ได้รับบริจาค จึงเป็นการกระทำที่สวนทางกับอุดมคติของความสันโดษ มกน้อย และทำลายภาพลักษณ์ของบรรพชิตผู้เป็น "เนื่อนาบุญ" อย่างสิ้นเชิง

อาบัติปาจิตติย: บอกความผิดของตนต่อภิกษุด้วยกัน จึงจะพ้นจากอาบัติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

อาบัติหมวดนี้ เป็นข้อห้ามที่เป็นลหุกาบัติ สามารถแก้ไขได้ด้วยการแสดงอาบัติแก่ภิกษุด้วยกัน ประกอบด้วยบัญญัติ 6 วรรค มีมูลวรรคเป็นต้น รวมทั้งหมด 92 สิกขาบท เช่น ห้ามภิกษุฉันอาหารในเวลาวิกาล ห้ามมิให้พูดเท็จหรือโกหกหลอกลวง แม้กระทั่งการด่าผู้อื่นด้วยวาจาหยาบคาย ห้ามมิให้ภิกษุดื่มสุรา เมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

เสขยวัตร 75 ข้อ: วัตรที่ภิกษุจะต้องศึกษา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

ครอบคลุมถึงมารยาทในการนั่งห่ม, การรับบิณฑบาต, การฉัน, การแสดงธรรม และการปฏิบัติตนในที่ต่างๆ การละเลยเสขยวัตรเหล่านี้ แม้จะไม่ใช่อาบัติร้ายแรงถึงขั้นปาราชิกหรือสังฆาติเสส แต่ก็เป็นเหตุให้ถูกตำหนิตนได้โดยง่าย (โลกวัชชะ) และสะท้อนถึงการขาดความใส่ใจในการรักษาสมณสาธูป ซึ่งเป็น "เปลือก" ที่สำคัญในการโอบอุ้มศรัทธาของสาธุชน

อาบัติที่กล่าวมานั้น ในพระธรรมวินัยแย่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อาบัติที่รุนแรงไม่สามารถแก้ไขได้ (อเตกัจฉา) และอาบัติที่สามารถแก้ไขได้ (สเทกัจฉา) โดยอาบัติที่พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ยอมรับไม่ได้ เป็นอาบัติปาราชิก ข้อที่ 1 การเสพเมถุน ไม่ว่าจะกับสีกาหรือกับเพศชายด้วยกันเองก็ตาม และข้อที่ 2 อทินนาทาน มีการยกยกปัจจัยจากการทำบุญของพุทธศาสนิกชน ไปเป็นสมบัติของตนเองบ้าง เอื้อเพื่อผลประโยชน์อันเป็นของสงฆ์ให้แก่ญาติพี่น้องของตนหรือสีกาคณสนธิบ้าง เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องของตน ใช้ประโยชน์จากปัจจัยที่ได้รับบริจาคมามีวัตถุประสงค์ เป็นต้น

การขาด "hiri-โอตตปปะ": แก่นแท้ของปัญหาเชิงธรรมะ

การประพฤติผิดพระธรรมวินัยทั้งปวง มีรากเหง้ามาจากสภาวะจิตใจที่ขาดคุณธรรมสำคัญ 2 ประการ คือ hiri และ โอตตปปะ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น "เทวธรรม" หรือธรรมะที่ทำให้เป็นเทวดา และเป็นธรรมะที่คุ้มครองโลก โดยมีความหมายและความสำคัญของhiri-โอตตปปะ ดังนี้

หิริ คือความละอายแก่ใจต่อการทำบาป ละอายใจต่อการกระทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เป็นความละอายที่เกิดจากความเคารพตนเอง เคารพพระธรรมคำสอนและหมู่คณะ และที่สำคัญที่สุดคือมีความเคารพยำเกรงในพระพุทธเจ้า ไม่ใช่เพียงมีความละอายตามปกติแต่เป็นจิตที่ประกอบด้วยคุณธรรมชั้นสูงที่เกิดจากปัญญาพิจารณามองเห็นคุณและโทษ มองเห็นผลเสียอันจะเกิดขึ้นจากการกระทำชั่วของตนเองและผู้อื่น จึงเป็นผู้มีความเคารพต่อศีลธรรม ตระหนักถึงคุณค่าของหลักปฏิบัติที่ดีงาม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

โอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อผลของบาปที่ทาลงไป กลัวต่อวิบากกรรมที่จะตามมาทั้งในปัจจุบันและอนาคต กลัวต่อคำครหาติเตียนของผู้อื่น หากเป็นบรรพชิตพึงมีความหวาดกลัวต่อการหลงทางจากเป้าหมายแท้จริงของการบวช (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การที่พระสงฆ์กลัวที่จะกระทำพฤติกรรมที่ไม่สมควร อันขัดต่อพระธรรมวินัยนั้น เป็นเครื่องบ่งชี้อย่างชัดเจนถึงขาดคุณธรรมคือหิริและโอตตปปะอย่างชัดเจน ยิ่งผู้ที่สามารถสร้างพฤติกรรมเดิมๆ อย่างไม่ยำเกรงพระธรรมวินัยเลย เมื่อความละอายและความเกรงกลัวต่อบาปหมดสิ้นไป การล่วงละเมิดพระวินัยข้อต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นได้โดยง่าย เสมือนบ้านที่ไม่มีประตูกั้น ย่อมเปิดทางให้โจรผู้ร้ายเข้ามาได้อย่างสะดวก

อนึ่ง สามารถวิเคราะห์ได้อีกหลายประการได้แก่ 1. กุลบุตรผู้ที่อุปสมบทเข้ามาในพระพุทธศาสนา ไม่ได้รับการศึกษาพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง หรือได้ศึกษาเล่าเรียนแต่เรียนไปเพื่อสอบผ่านมากกว่าเพื่อนำไปปฏิบัติ 2. ขาดกัลยาณมิตรหรือการขาดแบบอย่างที่ดี ที่คอยแนะนำชี้แนะว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดควรเว้น สิ่งใดเป็นประโยชน์ สิ่งใดเป็นโทษ สมดังพุทธดำรัสที่ตรัสไว้ใน อุปัฏฐกสูตร สังยุตตนิกาย มหาวรรค ว่า “ดูกรอานนท์ ข้อนว่า ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหยาดี มีเพื่อนดี เป็นทั้งหมดแห่งพรหมจรรย์” 3. อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ประพฤติด้อยยานทางวินัยสงฆ์ ไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบ 4. อยู่ในสังคมสงฆ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าการอบรมจิตใจ มุ่งเน้นการรับใช้ทางโลกมากกว่าการพัฒนาจิตใจ

ผลกระทบของการขาดหิริ-โอตตปปะ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า เมื่อมีการกระทำผิดแล้ว ย่อมเกิดผลเสียต่อตัวพระสงฆ์เองเป็นอันดับแรก ขาดโอกาสในการบรรลุนิพพาน สูญเสียจุดมุ่งหมายแท้จริงของการบวช ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

ส่วนผลเสียที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมสามารถสรุปได้ดังนี้ เมื่อพุทธศาสนิกชนรู้สึกผิดหวงจากการกระทำผิดของภิกษุบางรูป ส่งผลให้เกิดความระแวงไม่ไว้วางใจภิกษุรูปอื่นๆ ที่ยังดำรงอยู่ในสมณเพศไปด้วย ทำให้รู้สึกว่าพระสงฆ์ไม่เป็นที่เป็นที่พึ่งทางใจอีกต่อไป

วิกฤตศรัทธาที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่เป็นเพียงปัญหาระดับพฤติกรรมภายนอก แต่เป็นปัญหาที่หยั่งรากลึกลงไปถึงระดับจิตใจและการขาดการบ่มเพาะคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของความเป็นมนุษย์และสมณะ จึงเป็นปัญหาที่หลายๆ ฝ่ายควรช่วยกันผลักดันแก้ไข ให้ปัญหาเหล่านี้เบาบางลงไปในสังคมพระพุทธศาสนา

แนวทางการแก้ไขเพื่อฟื้นฟูศรัทธา

การฟื้นฟูศรัทธาและแก้ไขวิกฤตการณ์นี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมพุทธศาสนา โดยมีแนวทางดังนี้:

1. การปฏิรูปการศึกษาและการปกครองคณะสงฆ์: ต้องเน้นย้ำการสอนพระธรรมวินัยอย่างเข้มข้นและจริงจัง ไม่ใช่เพียงเพื่อการสอบผ่าน แต่เพื่อการนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง ต้องสร้างกระบวนการคัดกรองผู้ที่ จะเข้ามาบวชให้มีความเหมาะสม และมีระบบการปกครองที่สามารถกำกับดูแลและลงโทษผู้ที่ประพฤติดิวิสัยอย่างจริงจังและรวดเร็ว (นิคหกรรม) เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง

2. การสร้างความตระหนักรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์: คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่พระภิกษุสามเณรเกี่ยวกับคุณและโทษของสื่อสังคมออนไลน์ และกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการใช้งาน

ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้พระสัทธรรมคำสอนตั้งอยู่ได้ตลอดกาลอันนาน และเป็นประทีปส่องทางให้แก่สังคมไทยสืบไป ภิกษุและสามเณรผู้บวชเข้ามาแล้ว พึงประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามแห่งหมู่สงฆ์และเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระพุทธศาสนา

บทสรุป

หากภิกษุและสามเณรในพระธรรมวินัยนี้ บรรพชาอุปสมบทเข้ามามุ่งมั่นตั้งใจประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง บำเพ็ญไตรสิกขายังกิจทั้ง 3 ให้บริบูรณ์ อันได้แก่ อธิศีลสิกขา: การรักษาศีลอย่างเคร่งครัด ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีงาม เป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 อธิจิตตสิกขา: การปฏิบัติสมณะวิปัสสนาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) การควบคุมใจให้มีสติกำกับตลอดเวลา อธิปัญญาสิกขา : การปฏิบัติตนตามแนวทางอริยมรรค อบรมจิตให้เป็นจิตที่ควรแก่การงาน เป็นจิตตั้งมั่นไม่หวั่นไหว น้อมไปเพื่อยุณทัสสนะ จนได้บรรลุวิชชาหรือเห็นประจักษ์ซึ่งสามัญญผล (พระพุทธโฆสะเถระ, 2556)

ดังนั้น เพื่อดำรงอยู่ได้นานของพระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ภิกษุและสามเณรผู้บวชเข้ามาแล้ว พึงประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามแห่งหมู่สงฆ์ และเพื่อเป็นการยังศรัทธาปสาทะให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชน สิ่งที่ต้องระลึกอยู่เสมอคือ ความเป็นผู้มีการระตามหลักศีลธรรม 6 ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ พุทธคารวตา กล่าวถึงการทำความเคารพยำเกรงในพระพุทธเจ้า ดังพุทธดำรัสที่ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 10 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 2 ทีฆนิกาย มหาวรรค ว่า อานนท์ ผู้ใดแล เป็นภิกษุก็ตาม ภิกษุณีก็ตาม อุบาสกก็ตาม อุบาสิกาก็ตาม เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง มีปกติประพฤติตามธรรมอยู่ ผู้นั้น ชื่อว่า สักการะ เคารพ นับถือ บูชาตถาคต ด้วยบูชาอย่างยิ่ง มีปกติประพฤติตามธรรมอยู่ อานนท์! เธอทั้งหลาย พึงศึกษาอย่างนี้แล, มีความเคารพในพระธรรมอันเป็นคำสั่งสอนที่ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น หากกุลบุตรผู้บวชเข้ามาแล้วประพฤติตนให้ดีงามอย่างนี้แล้ว ย่อมได้รับการยกย่องอันสมควร พระพุทธศาสนาจะสามารถอยู่ต้งมั่นได้ตลอดกาลอันนาน

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2557). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พลีธัมม์ ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์โฮม จำกัด.
- พระพุทธโฆสเถระ. (2556). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*. แปลและเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร). พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- มหาหมกุฎราชวิทยาลัย. (2525). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐเดปีฎก 2525*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาหมกุฎราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร พิษณุโลก. (2561). *คู่มือทำวัตรสวดมนต์*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์โพกัสพรินต์ พิษณุโลก.
- Ch7HDNews. *พบเหยื่อรายใหม่*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ltyM-ChBKbE>.